Michael Ondaatje

Lumina de veghe

Traducere din limba engleză
şi note de Ariadna Ponta

POLIROM
2019

— Cum sunt părinții tăi, Nathaniel?

— Sunt de treabă. Tata se ocupă de afaceri.

— Poate că o să mă inviți pe la tine pe-acasă.

— Bine.

— Când?

— Nu știu. Nu cred că o să-ți placă de ei.

— Deci sunt de treabă, dar n-o să-mi placă de ei?

Am râs.

— Pur și simplu nu sunt interesanți, am spus.

— Așa ca mine?

— Nu. Tu ești interesantă.

— În ce sens?

— Nu știu sigur.

Ea a rămas tăcută. Am zis:

— Cu tine am senzația că se poate întâmpla orice.

— Sunt o fată din lumea muncitorească. Am accent. Probabil că nu vrei să-ți cunosc părinții.

— Nu înțelegi. În momentul de față suntem o familie ciudată. Foarte ciudată.

— De ce?

— E mereu plin de tot felul de oameni. Oameni ciudați.

— Deci o să mă potrivesc.

A tăcut din nou, așteptând să-i răspund.

— Tu vrei să vii la mine, în apartamentul unde stau? Să-i cunoști pe ai mei?

— Da.

— Da?

— Da. Mi-ar plăcea.

— Mă surprinzi. Pe mine nu mă vrei la tine acasă, dar la mine vrei să vii.

Nu am spus nimic. Apoi:

— Îmi place la nebunie vocea ta.
— Du-te-n mă-ta.
În întuneric capul ei s-a îndepărtat de mine.

Unde eram în seara aceea? În ce casă? În ce parte a Londrei? Ar fi putut fi oriunde. Nu exista nimeni pe care să-mi doresc așa de mult să-l am lângă mine. Și, în același timp, simțeam amândoi un fel de ușurare la gândul că totul putea să se fi terminat între noi. Căci, chiar dacă mă simțeam întru totul în largul meu cu fata asta care mă trăgea după ea prin toate casele alea, înăuntru, afară, înăuntru, afară, cu tot cu interogatoriile care pentru ea erau atât de firești, îmi devenea tot mai dificil să-i explic viața dublă pe care o trăiam. Într-un fel îmi plăcea că nu știau nimic despre ea. Nu știam cum îi cheamă pe părinții ei. Nu o întrebasem niciodată ce meserie au. Eram curios numai în privința ei, chiar dacă Strada Agnes nu era numele ei, ci doar adresa primei case în care intraserăm, într-un cartier pe care acum l-am uitat. Odată, pe vremea când lucram cot la cot într-un restaurant, îmi spusese cu un mârâit numele ei adevărat. Nu-i plăcea, a zis, și își dorea unul mai bun, mai ales după ce îl aflase pe al meu. La început a râs de cât de fandosit, cât de pretențios sună „Nathaniel“ și l-a rostit tărăgănat, despărțindu-l în patru silabe. Apoi, după ce și-a bătut joc de numele meu în fața celorlalți, în pauza de prânz a venit la mine fără un cuvânt și m-a întrebat dacă poate să „împrumute“ felia de șuncă din sendvișul meu. Și eu nu am știut ce să spun.

Cu ea nu știam niciodată ce să spun. De vorbit, vorbea întotdeauna ea, dar știam că-și dorește să fie și în rolul ascultătorului, așa cum își dorea să asimileze tot ce se

întâmpla în jurul ei. Așa cum insistase să aducem ogarii în casă în seara în care mi-am făcut apariția în mașina Zvârlugii, de au ajuns să se încurce printre picioarele ei și, mai târziu, să-și aplece și să-și concentreze fețele ascuțite la zgomotul respirației noastre când noi eram îmbrățișați.

Am luat până la urmă cina cu părinții ei. A trebuit să mă prezint la restaurantul unde lucra și să mă întorc în bucătărie de câteva ori până m-a crezut. Probabil și-a imaginat că încerc doar să fiu politicos. Nu mai fuseserăm singuri din seara aceea când îmi făcuse propunerea pe întuneric. Stăteau într-o locuință de la primărie, un apartament cu un singur dormitor, așa că în fiecare seară ea își muta salteaua în camera de zi. M-am uitat cât de blând se poartă cu părinții ei tăcuți, cum îi liniștește, ca să nu se simtă stingheri în prezența mea. Extravaganța și spiritul de aventură pe care i le știam de la muncă și din casele în care ne întâlneam nu existau aici. În schimb, am perceput la Agnes hotărârea fermă de a scăpa din lumea asta muncind opt ore pe zi și ascunzându-și vârsta, ca să poată lucra în ture de noapte oricând se ivea ocazia.

Inhala adânc lumea din jurul ei. Voia să înțeleagă fiecare talent, fiecare lucru despre care vorbeau ceilalți. Eu, cu tăcerea mea, probabil că eram un coșmar pentru ea. Își va fi imaginat că mă născusem cu această răceală în mine, că eram secretos în privința fricilor mele, așa cum eram și în privința familiei mele. Așa că într-o zi, când ne-am întâlnit întâmplător și eu eram cu Zvârluga, i l-am prezentat drept tatăl meu.

Zvârluga a fost singurul ins pe care Agnes avea să-l cunoască vreodată din grupul pestriț ce bântuia casa de

pe Ruvigny Gardens. Am fost nevoit să inventez un scenariu în care mama călătorea foarte mult. Am devenit mincinos, nu atât ca s-o zăpăcesc, ci mai degrabă ca să înlătur durerea pe care i-o provocasem ascunzându-i situația inexplicabilă din viața mea – și, poate, ascunzându-mi-o și mie. Dar faptul că l-a cunoscut pe Zvârlugă i-a fost de ajuns ca să se simtă acceptată. Acum viața mea îi era mai limpede, chiar dacă pentru mine devenise și mai tulbure.

Zvârluga, pus dintr-odată în rolul de tată, a adoptat față de Agnes o atitudine de unchi protector. Ea, surprinsă de comportamentul lui, l-a crezut un „fistichiu". Într-o sâmbătă a invitat-o la cursele de ogari, ceea ce i-a oferit în sfârșit o explicație pentru seara în care apărusem în Mill Hill cu patru câini după mine. „Cea mai grozavă noapte din viața mea de până acum", i-a murmurat Agnes. Îi plăcea să se ia la harță cu el. Și am înțeles pe loc de ce lui Olive Lawrence compania lui i se părea agreabilă. Dacă scăpa vreo remarcă dubioasă, o lăsa pe Agnes să-l ia de gât și să încerce să-l sugrume. Am fost invitat încă o dată la cină la părinții ei cei timizi, de data asta împreună cu tata, care, vrând să-i impresioneze, a adus o sticlă de alcool din import. Practic, nimeni nu făcea așa ceva pe vremea aia. Majoritatea oamenilor nu aveau nici măcar tirbușon în casă, așa că Zvârluga s-a dus cu sticla pe balcon și i-a spart gâtul de balustradă.

— Aveți grijă la cioburi, a anunțat el vesel.

S-a întrebat dacă vreunul din cei prezenți mâncase vreodată carne de capră.

— Mamei lui Nathaniel îi place la nebunie, a proclamat.

A propus să schimbe postul de radio de pe programul național pe ceva cu o muzică mai vioaie, ca să poată dansa

cu mama lui Agnes, care a emis un râs îngrozit și și-a încleștat degetele de scaun. Am ascultat ca un detectiv tot ce a spus în seara aceea, ca să mă asigur că nimerește numele școlii mele, numele mamei și restul scenariului pe care îl pregătiserăm – de pildă, cum că mama era acum în Insulele Hebride, din motive legate de slujba ei. Zvârlugii îi făcea plăcere acest rol patriarhal și vorbăreț, chiar dacă în general prefera să-i facă pe ceilalți să vorbească.

Cu părinții s-a înțeles, dar pe Agnes o iubea, așa că am ajuns să o iubesc și eu. Am început să recunosc trăsături de-ale ei prin ochii Zvârlugii. El se prindea imediat de unde să-i apuce pe oameni. După masă Agnes a coborât cu noi din bloc și ne-a condus până la mașină.

— Desigur! Morrisul, a spus. Cel cu care au venit câinii!

Și dacă mai aveam vreo strângere de inimă pentru faptul că îl înlocuisem pe tata cu Zvârluga, atunci a dispărut pe loc. Din ziua aceea Agnes și cu mine am început să râdem de manierele exagerate ale tatei. Așa că atunci când eram cu sora mea și cu acest presupus tată și pluteam în susul râului Lee pe barja împrumutată, aproape că am început să cred că formăm o familie credibilă.

Într-un weekend Molia a insistat să o ia pe Rachel undeva cu el, așa că eu am propus să o luăm pe Agnes pe barjă în locul ei. Zvârluga a ezitat, dar i-a plăcut ideea de-a o lua cu noi pe nebunatica asta, cum îi spunea el. Poate că Agnes nu era tocmai lămurită în legătură cu profesia Zvârlugii, dar locurile unde am dus-o au dat-o pe spate. Nu era Anglia pe care o cunoștea ea. Abia dacă avansaserăm o sută de metri pe Newton's Pool, că s-a și aruncat în apă în rochia ei de bumbac. Apoi s-a cățărat pe mal, albă ca porțelanul și plină de noroi.

— Ăsta e un ogar care a stat prea mult în cușcă, l-am auzit pe Zvârlugă în spatele meu.

Eu doar mă uitam. Agnes ne-a făcut semn cu mâna și pe urmă s-a urcat înapoi în barcă și a rămas așa în aerul rece al toamnei, scăldată în soare și cu bălți de apă la picioare.

— Dă-mi cămașa ta, a spus ea.

Când am ajuns la Newton's Pool, ne-am mâncat prânzul compus din sendvișuri.

Mai e o hartă pe care am învățat-o pe de rost și pe care o am încă limpede în minte, una care face deosebirea între râu și canale sau căi navigabile în încrengătura de ape de la nord de Tamisa. Și unde existau trei ecluze și trebuia să așteptăm douăzeci de minute până se umplea sau se golea bazinul întunecos în care pluteam, ca să ne putem ridica sau coborî la alt nivel, cu Agnes uluită și impresionată de bătrâna mașinărie care se învârtea și troncănea în jurul nostru. Pentru această adolescentă de șaptesprezece ani, de obicei îngrădită între limitele impuse de clasa ei socială și lipsa banilor, asta era necunoscuta și curajoasa lume veche, o lume pe care probabil că nu avea s-o părăsească niciodată, ea, cea care își recitase cu atâta tristețe visul despre perlă. În weekendurile acelea s-a aventurat pentru primele dăți într-o lume rurală și știam că îl va iubi mereu pe Zvârlugă pentru că a luat-o cu el pe barca despre care credea că e a lui. M-a îmbrățișat tremurând, încă îmbrăcată în cămașa mea, pentru că am invitat-o în această excursie pe râu. Am trecut pe sub o panoplie de copaci care pluteau simultan și pe apa de sub noi. Am pătruns în umbra unui pod îngust, rămânând tăcuți, pentru că Zvârluga a insistat că aduce ghinion să vorbești, să fluieri, ba chiar și să oftezi sub un pod. Reguli din astea, servite de el – nu înseamnă